

Ашихміна Наталія

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри вокально-хорової підготовки,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна
ashihmina_n-81@ukr.net

Ван Сін

аспірант кафедри музичного мистецтва і хореографії,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна
68643906@qq.com

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-СТИЛЬОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті розглядається процес формування музично-стильової компетентності в учнів закладів позашкільної мистецької освіти. Метою дослідження є визначення особливостей формування даної компетентності. З'ясовано, що музично-стильова компетентність – це інтегративна якість, що характеризує набуті учнями знання, вміння і навички щодо сприйняття, розуміння та втілення стильових особливостей музичних творів. Результати дослідження показують, що формування цієї компетентності передбачає інтеграцію теоретичних знань із практичною виконавською діяльністю, що дозволяє учням мистецьких шкіл не тільки опанувати стильові ознаки музичних творів, але й застосовувати ці знання у*

власних інтерпретаціях та творчих пошуках. Окремо підкреслено важливість критичного мислення, імпровізації та міждисциплінарного підходу до навчання, які сприяють глибшому розумінню музичних творів та культурного контексту.

Ключові слова: музично-стильова компетентність, учні мистецьких шкіл, інтеграція теоретичних та виконавських аспектів.

Annotation. The article examines the process of developing musical and stylistic competence of pupils of extracurricular art education schools. The aim of the study is to identify the peculiarities of forming this competence. It is determined that musical and stylistic competence is an integrative quality that characterizes the acquired knowledge, skills, and abilities of pupils in perceiving, understanding, and implementing the stylistic features of musical works. The results of the study show that the formation of this competence involves the integration of theoretical knowledge with practical performance activities, enabling art school pupils to not only master the stylistic characteristics of musical works but also apply this knowledge in their own interpretations and creative explorations. The importance of critical thinking, improvisation, and an interdisciplinary approach to teaching is particularly emphasized, as they contribute to a deeper understanding of musical works and their cultural context.

Key words: musical and stylistic competence, art school pupils, integration of theoretical and performance aspects.

Вступ. Сучасний підхід до навчання музичного мистецтва вимагає не лише передачі знань і навичок, але й формування глибокого розуміння музичних процесів, що є основою для розвитку творчого потенціалу молодого покоління. Музика, з її багатогранністю та емоційною складністю, є унікальним інструментом для розвитку цього розуміння, адже звукові образи можуть мати різні інтерпретації залежно від стилістичних особливостей твору.

Важливим аспектом є формування здатності учнів сприймати музику через призму стилю, оскільки саме цей підхід дозволяє не тільки поглибити

художньо-естетичне сприйняття, а й розвивати аналітичні здібності. Стилiстичне розумiння музичних творiв допомагає учням вiдчути внутрiшнi зв'язки мiж рiзними етапами розвитку музичного мистецтва, що дозволяє їм краще орієнтуватися в багатстві музичних напрямів і жанрів.

Визначення особливостей формування музично-стильової компетентності є важливим кроком у вдосконаленні мистецької, зокрема позашкільної, освіти. Це сприятиме вихованню в дітей здатності до творчої інтерпретації, відкриваючи перед ними нові горизонти в розумінні музичних явищ.

Аналіз досліджень. Категорія стилю, яка є однією з ключових у музичному мистецтві, глибоко та всебічно досліджена в теоретичних розвідках музикознавства та мистецької педагогіки. Зокрема, українські науковці, такі як: І. Драч [1], Ю. Каплієнко-Ілюк [2], С. Коробецька [3], С. Шип [6], значною мірою зробили внесок у дослідження музично-стилістичних аспектів, як у контексті композиторської творчості, так і виконавської діяльності. Ці дослідники акцентували увагу на складних взаємозв'язках між композиторським і виконавським стилями, підкреслюючи важливість розуміння стилю як віддзеркалення культурних та історичних процесів, що дозволяють створювати цілісні художні образи в процесі інтерпретації музики.

Однак, незважаючи на численні розробки в галузі музикознавства, педагогічні аспекти означеної проблеми, зокрема пов'язані з формуванням музично-стильової компетентності учнів мистецьких шкіл, досліджені значно меншою мірою. Слід відзначити праці Лі Лань [4] та Ляо Бінь [5], в яких акцентовано увагу на музично-стилістичних засадах формування художнього сприйняття та музично-естетичної компетентності учнів. Отже, слід констатувати необхідність наукових розвідок та експериментальних досліджень, які б сприяли розробці комплексних методик, спрямованих на формування музично-стильової компетентності, зокрема в учнів закладів позашкільної мистецької освіти.

Мета статті – визначення особливостей формування музично-стильової компетентності в учнів закладів позашкільної мистецької освіти.

Результати дослідження. Сформована музично-стильова компетентність є однією з основних складових, що забезпечують глибоке розуміння музичного мистецтва учнями закладів позашкільної мистецької освіти. Ця компетентність особливо активно формується саме в мистецьких школах, оскільки освітній процес у цих закладах орієнтований на всебічний розвиток творчих здібностей учнів, а музичне мистецтво є однією з основних сфер, де стилістичні особливості відіграють вирішальну роль.

Мистецькі школи, завдяки своїй специфіці, мають можливість зосередити увагу на індивідуальному підході до навчання кожного учня, що дозволяє не тільки розвивати виконавські навички, а й поглиблювати розуміння та інтерпретацію музичних творів різних стилів, зокрема формувати музично-стильову компетентність.

Основу даної компетентності складає інтелектуальний і художньо-емоційний досвід учнів, який формує в них здатність не лише розпізнавати різноманітні музичні стилі, а й адекватно оцінювати їх інтерпретацію, враховуючи художньо-естетичні норми та стандарти. Важливою характеристикою музично-стильової компетентності є його органічна інтеграція в структуру музичної культури, адже така компетентність є не лише запорукою грамотного виконання, а й глибокого проникнення у сутність музичних творів через призму стилю.

Можна зробити припущення, що музично-стильовою компетентністю учнів мистецьких шкіл є інтегративна якість, що характеризує набуті знання, вміння і навички щодо сприйняття, розуміння та втілення стильових особливостей музичних творів.

Дана якість віддзеркалює низку важливих художньо-освітніх досягнень, що проявляється у:

- чіткій ідентифікації та характеристиці основних музичних стилів і жанрів різних історичних періодів;
- грамотному детальному аналізі музичних творів і визначенні їх стильових характеристик;

- інтерпретації музичних творів з урахуванням характерних ознак стилю, жанру, епохи.

Формування музично-стильової компетентності відбувається протягом усього періоду навчання в мистецькій школі і є результатом взаємодії викладачів та учнів.

Особливості формування музично-стильової компетентності в учнів мистецьких шкіл полягають у тому, що цей процес є багатограним і включає не лише технічне оволодіння інструментом чи вокальними навичками, але й глибоке розуміння стилістичних аспектів музичних творів. Вихованці мистецьких шкіл перебувають у постійному контакті з різними етапами музичної історії, що дозволяє їм навчатися не лише виконанню творів, а й усвідомленню їх стилістичних характеристик.

Однією з важливих особливостей є те, що формування музично-стильової компетентності відбувається через інтеграцію теоретичних знань із практичними навичками, тобто з виконавською діяльністю, яка спонукає учнів до самовираження та творчості. Учні не просто усвідомлюють стильові ознаки, а вчаться втілювати їх на практиці, інтерпретуючи музичні твори. Важливу роль у цьому процесі відіграє аналіз музичних творів, під час якого учні не лише визначають стильові особливості, але й намагаються відчувати внутрішню структуру творів, емоційне забарвлення, яке стиль надає музиці.

Одним із принципових аспектів є формування критичного мислення щодо інтерпретації музичних творів. Учні мистецьких шкіл повинні навчитися розрізняти й оцінювати виконання творів різними виконавцями, звертаючи увагу на точність відтворення стильових рис та ознак. Таким чином формуються не лише виконавські навички, а й розвивається внутрішнє художньо-естетичне відчуття, яке є необхідним для глибокого осмислення музичного мистецтва.

Додатково важливим елементом формування музично-стильової компетентності є імпровізація та творчі експерименти. Мистецькі школи сприяють розвитку творчого потенціалу учнів через залучення їх до створення

власних музичних композицій у різних стилях, що значно посилює розуміння стилістичних особливостей та розвиває здатність адаптувати ці ознаки до нових творчих пошуків.

Не менш важливою є міждисциплінарна складова освітнього процесу. Викладачі мистецьких шкіл, враховуючи індивідуальні особливості учнів, можуть допомогти учням інтегрувати знання з історії музики, літератури, мистецтва загалом, що дозволяє сформувати комплексне уявлення про стиль і його прояви не лише в музиці, а й у ширшому культурному контексті.

Висновки. Таким чином, формування музично-стильової компетентності в учнів мистецьких шкіл відбувається через органічне поєднання теоретичних знань, практичних навичок і творчої самореалізації. Цей процес сприяє розвитку цілісного сприйняття музичного мистецтва та формує учнів як самостійних, творчих особистостей, здатних не лише відтворювати музику, але й активно взаємодіяти з нею на рівні стилістичних та емоційних інтерпретацій.

Список використаних джерел

1. Драч І. С. Художня індивідуальність композитора : навчальний посібник. Харків : ФОП Тимченко, 2010. 106 с.
2. Каплієнко-Ілюк Ю. Проблеми класифікації полістилістики у сучасному музикознавстві. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2019. № 4. С. 68-75.
3. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль : теорія, історія, сучасність: монографія. Київ : Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 332 с.
4. Лі Лань. Формування художнього сприйняття підлітків в процесі фортепіанного навчання : автореф. канд пед наук : спец. 13.00.02. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 19 с.
5. Ляо Бінь. Фортепіанна музика для дітей як засіб формування музично-естетичної компетентності підлітків. 2019. *Молодь і ринок*. № 8(175). С. 154-158.

6. Шип С. В. Теорія художніх стилів : монографія. Суми : ФОП
Цьома С. П., 2023. 138 с.